

JÓZEF Szermentowski

190.
ROZNIKA
URODZIN

2023

Malarz i rysownik, jeden z prekursorów realizmu w nurcie malarstwa pejzażowo-rodzajowego w sztuce polskiej. Urodzony w 1833 w Bodzentynie, zmarł w 1876 w Paryżu.

Rysunku uczył się w domu mecenasa młodych artystów i kolekcjonera dzieł sztuki Tomasza Zielińskiego w Kielcach. Wychowywał się na Kielecczyźnie i na pejzażu tych okolic kształcił swą wyobraźnię. We wczesnym okresie malował pejzaże z widokami architektury i zabytkowych miast – m.in. *Dziedziniec zamku w Szydłowcu* (1852–53), *Widok Sandomierza od strony Wisły* (1855), *Widok rynku w Szydłowcu* (1854 r.). W latach 1853–57 kształcił się w warszawskiej Szkole Sztuk Pięknych u Marcina Zaleskiego i Chrystiana Breslauera. Dzięki znajomości z Kossakiem i Wojciechem Gersonem wszedł do tzw. pierwszej cyganerii warszawskiej. Młodych artystów łączyło silnie poczucie patriotyzmu i płynąca z niego idea odnowy malarstwa polskiego. Często podejmowali piesze wędrówki po kraju, pod wpływem których krystalizowały się ich zainteresowania tematyczne – z wyraźną skłonnością do pejzażu i sceny rodzajowej.

W roku 1860 otrzymał stypendium na wyjazd do Paryża, gdzie osiadł na stałe i skąd dwukrotnie przyjeżdżał do kraju – w 1866 odwiedził Kielce, w 1868 przebywał w Krakowie, prowadził też studia malarskie w Tatrach i Pieninach. We Francji, pod wpływem szkoły barbizończyków zmienił sposób postrzegania przyrody. Nasiliła się jego wrażliwość w obserwowaniu natury oraz zdolność do jej pogłębionej interpretacji. Artysta zrezygnował z drobiazgowej precyzji szczegółu, zaczął upraszczać układy kompozycyjne, podkreślać plastykę form, operować głębszą, bardziej nasyconą barwą. Uwydatniła się jego umiejętność odtwarzania na płótnie ulotnego nastroju przyrody. Jedną z pierwszych prac namalowanych po osiedleniu się we Francji jest *Odpoczynek oracza* (1861), Artysta koncentrował się na uchwyceniu środkami malarskimi zmienności zjawisk atmosferycznych w pejzażu. Mistrzowskie rozstrzygnięcie tego problemu osiągnął w obrazach *W parku* (1873) oraz *Bydło na pastwisku* (1876). Po śmierci brata Kazimierza na zesłaniu, Szermentowski stworzył cykl obrazów ukazujących tragizm powstania styczniowego – *Wspomnienia* (1865).

W dojrzałej fazie twórczości artysty powstają dzieła przywołujące utrwalone w pamięci pejzaż polski – widoki rodzinnej Kielecczyzny, wiślanych brzegów, motywy z Tatr czy Pienin, krajobrazy z charakterystycznymi sylwetkami krytych strzechą chat, wiejskich kościółków lub kapliczek: *Dunajec w Pieninach* (1868), *Droga do wsi* (1872), *Kościółek wiejski w Krakowskim* (1874). Szermentowski w listach do przyjaciół wielokrotnie prosił o nadsyłanie fotografii rodzimego krajobrazu, nowych inspiracji i motywów dostarczyły mu także wrażenia z obydwo pobytów w kraju. Płynący z tych krajobrazów nastrój pełnej wzruszenia zadumy odpowiada kontemplacyjnej postawie artysty wobec natury, zdaje się też odzwierciedlać trawiającą go tęsknotę za ojczyzną, nasilającą się w ostatnich latach życia (po 1870). Szczególnym świadectwem tych uczuć jest obraz *Gwiazda zaranna* (1874), namalowany w okresie, kiedy ciężko chory coraz częściej ulegał nastrojom smutku i nostalgii. Artysta sporadycznie podejmował także tematykę rodzajową. Jako wrażliwy obserwator rzeczywistości w obrazach rodzajowych niejednokrotnie charakteryzował kondycję człowieka również poprzez nastrój otaczającej go natury – np. surowej aury zimowego zmierzchu *Poddaństwo* (1873). Szermentowski zakończył życie we Francji w 1876 roku, pozostając wrażliwym piewcą polskiego krajobrazu i obyczaju.

JÓZEF SZERMENTOWSKI (1833–1876)

Dziedziniec zamku

w Szydłowcu, 1852–1853 r.

w zbiorach Muzeum Narodowego w Kielcach
papier, akwarela; 23 cm x 18 cm
fot. Paweł Suchanek

Dzieła Józefa Szermentowskiego zreprodukowane na kartach kalendarza Powiatu Żydlowieckiego 2023 znajdują się w zbiorach: Muzeum Narodowego w Warszawie, Muzeum Narodowego w Kielcach, Muzeum Narodowego w Krakowie oraz Muzeum Narodowego we Wrocławiu. Wydawca składa podziękowanie instytucjom kultury za przychylność dla realizacji projektu.

Opracowanie graficzne: Paweł Osiał

JÓZEF SZERMENTOWSKI (1833–1876)
Widok rynku w Szydłowcu, 1854 r.

w zbiorach Muzeum Narodowego w Kielcach
olej na płótnie, 58 cm x 80 cm [68 cm x 90,5 cm x 6 cm]
fot. Paweł Suchanek

2023

Szermentowski

26	27	28	29	30	31	1 nd Nowy Rok Seweryna Erharda Wawrzyńca	pn 2 Abła Makarego Izydora	wt 3 Daniela Genowefy Zdzisławy	śr 4 Anieli Rygoberta Eugeniusza	cz 5 Szymona Edwardy Emiliany	pt 6 Trzech Króli Kacpra Baltazara Melchiora	so 7 Lucjana Juliana Kryspina	nd 8 Seweryna Erharda Wawrzyńca	pn 9 Antoniego Piotra Adriana	wt 10 Wilhelma Agatona Jana	śr 11 Honoraty Mechtyldy Krzesimira	cz 12 Arkadiusza Bernarda Greta	pt 13 Bogumily Weroniki Leoncjusza	so 14 Hilarego Niny Feliksa	nd 15 Arnolda Pawła
pn 16 Henryka Mariusza	wt 17 Antoniego Rozalindy	śr 18 Beatrycze Małgorzaty	cz 19 Henryka Mariusza	pt 20 Fabiana Fabiany Sebastiana	so 21 Agnieszki Inez Epifaniasza	nd 22 Wincentego Anastazego	pn 23 Rajmundy Ildefonsa	wt 24 Rafała Felicjana Tymoteusza	śr 25 Tatiany Miłosza Pawła	cz 26 Pauli Tytusa	pt 27 Jerzego Witaliana	so 28 Tomasza Karola	nd 29 Bolesława Franciszka Zdzisława	pn 30 Marcina Martyny Macieja	wt 31 Jana Ludwika Marceli	1	2	3	4	

Szermentowski

2023

JÓZEF SZERMENTOWSKI (1833–1876)
Poddaństwo, [Paryż] 1873 r.

w zbiorach Muzeum Narodowego w Warszawie
olej na płótnie, 65,5 cm x 92 cm
fot. Piotr Maciuk

	śr	cz	pt	so	nd
30	1	2	3	4	5
	Sewera Brygidy	Marii Młosławy Kornela	Telimeny Oskara Błażeja	Józefa Andrzeja Weroniki	Adelajdy Agaty

pn	wt	śr	cz	pt	so	nd
6	7	8	9	10	11	12
Doroty Amandy	Teodora Romualda Ryszarda	Józefiny Hieronima	Apolonii Jakuba	Jacka Jacentego Scholastyki	Bernarda Marii Łazarza	Normy Benedykta Ludwika

pn	wt	śr	cz	pt	so	nd
13	14	15	16	17	18	19
Jordana Jordany	Cyryła Walentego Metodego	Jowity Zygfyda Faustyna	Daniela Danuty Samuela	Aleksego Łukasza Zbigniewa	Sylwana Konstancji	Mercela Konrada

pn	wt	śr	cz	pt	so	nd
20	21	22	23	24	25	26
Zenobiusza Leona	Leny Feliksa Roberta	Małgorzaty Marty	Izabeli Romany Polikarpa	Piotra Macieja	Justa Cezarego	Mirosława Aleksandra

pn	wt				
27	28	1	2	3	4
Auksencji Gabriela	Romana Hilarego Makarego				

Wiosna

JÓZEF SZERMENTOWSKI (1833–1876)
Widok Sandomierza
od strony Wisły, 1855 r.
w zbiorach Muzeum Narodowego w Kielcach
olej na płótnie, 57 cm x 82 cm
fot. Paweł Suchanek

2023 Szermantowski

27	28	śr 1 Dawida Antonii Albina	c 2 Heleny Krzysztofa Halszki	pt 3 Tycjana Kunegundy Teresy	so 4 Adriana Leonarda Gerarda	nd 5 Adriana Oliwii																										
		pn 6 Róży Wiktrora	wt 7 Teresy Felicyty Tomasza	śr 8 Stefana Jana Beaty	c 9 Katarzyny Franciszki Dominiki	pt 10 Cypriana Makarego	so 11 Benedykta Konstantyna Prokopa	nd 12 Innocentego Bernarda Grzegorza																								
									pn 13 Bożeny Krystyny Patrycji	wt 14 Matyldy Jakuba	śr 15 Longiny Ludwika Klemensa	c 16 Hilarego Gabriela Izabeli	pt 17 Gertrydy Zbigniewa Patryka	so 18 Anzelma Cyryla Marty	nd 19 Józefa Bogdana Jana																	
																pn 20 Aleksandry Anatola Klaudii	wt 21 Benedykta Marzanny Ludomiry	śr 22 Katarzyny Bugusława Lei	c 23 Pelagii Turybiusza Oktawiana	pt 24 Bertrady Szymona	so 25 Marioli Ireneusza	nd 26 Feliksa Emanuela Emanuela										
																pn 27 Lidii Ernesta	wt 28 Jana Anieli	śr 29 Eustachego Stefana	c 30 Amadeusza Mamertyna	pt 31 Kornelii Beniamina Balbiny	1	2										

27	28	29	30	31	so 1	nd 2
					Zbigniewa Hugona Grażyny	Urbana Wiktrora Franciszka

pn 3	wt 4	śr 5	cz 6	pt 7	so 8	nd 9
Ryszarda Sykstusa	Izydora Benedykta	Jeremiasza Wincentego Ireny	Celestyny Wilhelma	Hermana Donata	Dionizego Radosława Julii	Wielkanoc Achacego Hugona

pn 10	wt 11	śr 12	cz 13	pt 14	so 15	nd 16
Poniedziałek Wielkanocny Magdaleny Michała Makarego	Leony Filipa Germany	Julisza Saby Damiana	Hermenegildy Marcina Idy	Bereniki Justyny	Mara Anastazji	Julii Bernarda Benedykta

pn 17	wt 18	śr 19	cz 20	pt 21	so 22	nd 23
Roberta Klary	Bogumily Bogusławy Ryszarda	Leona Emmy Jerzego	Agnieszki Czesława	Anzelma Konrady	Wanesy Kaji	Jerzego Wojciecha

pn 24	wt 25	śr 26	cz 27	pt 28	so 29	nd 30
Horacego Grzegorza	Jarosława Marka	Marzeny Marcelina	Zyty Teofila	Walerii Pawła	Roberty Augustyna Piotra	Marii Jakuba Katarzyny

kwiecień

2023 Siermentowski

JÓZEF SZERMENTOWSKI (1833–1876)
Krajobraz wiejski w Krakowskiem, [Paryż] 1874 r.
w zbiorach Muzeum Narodowego w Kielcach
olej na płótnie, 46 cm x 55,5 cm
fot. Paweł Suchanek

Maj

Szermentowski 2023

JÓZEF SZERMENTOWSKI (1833–1876)
W Parku, [Paryż] 1873 r.

w zbiorach Muzeum Narodowego we Wrocławiu
olej na płótnie, 56 cm x 46,5 cm [78 x 67,5 x 9,5 cm]
fot. Arkadiusz Podstawka

pn	wt	śr	cz	pt	so	nd
1	2	3	4	5	6	7
Święto Pracy Jeremiego Anieli	Dzień Flagi RP Zygmunta Anatola	Święto Konstytucji 3 Maja Marii Aleksandra	Miniki Floriana Michała	Ireny Waldemara Gotarda	Jakuba Filipa Jana	Róży Gizeli

pn	wt	śr	cz	pt	so	nd
8	9	10	11	12	13	14
Stanisławy Stanisława	Grzegorza Bożydara	Antoniny Beatrycze	Igi Ignacego Franciszka	Dominiki Pankracego	Serwacego Marii Roberty	Bonifacego Macieja

pn	wt	śr	cz	pt	so	nd
15	16	17	18	19	20	21
Izydora Nadziei Zofii	Andrzeja Szymona	Sławomira Weroniki	Eryka Aleksandry Feliksa	Urbana Iwa Iwony	Kolumby Bernardyna	Tymoteusza Jana Nepomucena Wiktrora

pn	wt	śr	cz	pt	so	nd
22	23	24	25	26	27	28
Ryty Juli Emila	Jana Michała Iwony	Zuzanny Joanny	Magdy Grzegorza	Filipa Pauliny Eweliny	Dzień Samorządu Terytorialnego Oliwiera Jana	Justa Augustyna Jaromira

pn	wt	śr				
29	30	31	1	2	3	4
Magdaleny Urszuli	Ferdynanda Joanny	Anieli Kamili Petroneli				

Czerwiec

			cz	pt	so	nd
29	30	31	1	2	3	4
			Jakuba Konrada Pameli	Erazma Eugeniusza Marianny	Kewina Leszka	Karola Franciszka

pn	wt	śr	cz	pt	so	nd
5	6	7	8	9	10	11
Bonifacego Walerii Waltera	Pauliny Norberta	Wiesławy Roberta	Boże Ciało Seweryna Medarda	Felicjana Pelagii	Bogumiła Małgorzaty	Anastazego Barnaby Pauli

pn	wt	śr	cz	pt	so	nd
12	13	14	15	16	17	18
Jana Mieczysławy Onufrego	Lucjana Antoniego	Metodego Elizy Walerego	Wita Jolanty	Justyny Benona	Laury Adolfa	Amandy Marka Elżbiety

pn	wt	śr	cz	pt	so	nd
19	20	21	22	23	24	25
Romualda Gerwazego Protazego	Florentyny Bogny	Alicji Alojzego	Jana Paulina	Zenona Wandy	Danuty Jana Janiny	Lucji Doroty Prospera

pn	wt	śr	cz	pt		
26	27	28	29	30	1	2
Pawła Jana	Władysława Marii	Leona Ireneusza	Pawła Beaty Piotra	Lucyny Władysławy Emilii		

Szermentowski 2023

JÓZEF SZERMENTOWSKI (1833–1876)
Dunajec w Pieninach, 1868 r.

w zbiorach Muzeum Narodowego w Krakowie
olej na płótnie, 31,5 cm x 39,5 cm
fot. Ignacy Pelikan-Krupinski

JÓZEF SZERMENTOWSKI (1833–1876)
Droga do wsi, 1872 r.
w zbiorach Muzeum Narodowego w Kielcach
olej na płótnie, 31.5 cm x 39.5 cm
fot. Paweł Suchanek

Szermentowski 2023

26	27	28	29	30	so 1 Haliny Mariana Ottona	nd 2 Bernardyna Marii Urbana	pn 3 Anatola Tomasza Jacka	wt 4 Teodora Malwiny	śr 5 Atanazego Karoliny	cz 6 Łucji Dominiki	pt 7 Benedykta Odon	so 8 Adriana Prokopa Elżbiety	nd 9 Zenona Weroniki	pn 10 Almy Filipa	wt 11 Piusa Olgi	śr 12 Paulina Brunona	cz 13 Sary Małgorzaty	pt 14 Kamila Angeliny Stelli	so 15 Włodzimierza Roksany Bonawentury	nd 16 Marii Mariki
pn 17 Leona Bogdana Anety	wt 18 Emiliana Szymona	śr 19 Radomily Makryny	cz 20 Małgorzaty Czesława Hieronima	pt 21 Daniela Wiktrora	so 22 Magdaleny Mileny	nd 23 Brygidy Bogny Apolinarii	pn 24 Kingi Krystyny Krziesimira	wt 25 Krzysztofa Jakuba	śr 26 Hanny Anny Grażyny	cz 27 Natalii Julii	pt 28 Tiny Wiktrora	so 29 Olafa Marty	nd 30 Julity Piotra	pn 31 Heleny Ignacego	1	2	3	4	5	6

Wiosna

JÓZEF SZERMENTOWSKI (1833–1876)
Odpoczynek oracza, 1861 r.

ze zbiorów Muzeum Narodowego w Warszawie
olej na płótnie, 71 cm x 100 cm [83 cm x 111 cm x 5 cm]
fot. Piotr Ligier

Szermentowski 2023

30	31	1 ^{pt} Bronisława Idziego	2 ^{so} Wilhelma Juliana	3 nd Izabeli Gerarda	4 ^{pn} Stelli Rozalii	5 ^{wt} Doroty Wawrzyńca	6 ^{śr} Beaty Eugeniusza	7 ^{cz} Reginy Melchiora	8 ^{pt} Radosława Marii	9 ^{so} Piotra Sergiusza	10 nd Mikołaja Łukasza	11 ^{pn} Dagny Jacka Prota	12 ^{wt} Mai Marii Gwidona	13 ^{śr} Jana Chryzostoma Filipa	14 ^{cz} Bernarda Roksany	15 ^{pt} Albina Rolanda Nikodema	16 ^{so} Kamili Edydy Kornela	17 nd Justyny Roberta
18 ^{pn} Stanisława Ireny	19 ^{wt} Teodora Konstancji Januarego	20 ^{śr} Franciszka Filipa	21 ^{cz} Miry Mateusza	22 ^{pt} Tomasza Maurycyego Joachima	23 ^{so} Tekli Bugusława	24 nd Gerarda Gerardy	25 ^{pn} Aurelii Kleofasa	26 ^{wt} Damiana Justyny Cypriana	27 ^{śr} Gai Wincentego	28 ^{cz} Marka Wacława	29 ^{pt} Michaliny Michała	30 ^{so} Zofii Grzegorza	1					

25	26	27	28	29	30	nd 1
----	----	----	----	----	----	---------------------------

^{pn} 2	^{wt} 3	^{śr} 4	^{cz} 5	^{pt} 6	^{so} 7	nd 8
Antoniego Teofila	Teresy Gerarda Gerardy	Petroneliusza Franciszka	Apolinarego Igora	Fryderyki Artura Brunona	Marka Justyny Amelii	Brygidy Pelagii Laurencji

2023 Szermentowski

JÓZEF SZERMENTOWSKI (1833–1876)
Bydło na pastwisku, [Paryż] 1876 r.
w zbiorach Muzeum Narodowego w Krakowie
olej na płótnie, 81 cm x 140 cm
[97,5 cm x 137 cm x 8 cm]
fot. Pracownia Fotograficzna MNK

^{pn} 9	^{wt} 10	^{śr} 11	^{cz} 12	^{pt} 13	^{so} 14	nd 15
Arnolda Dionizego	Daniela Pauliny Franciszka	Aldony Brunona	Maksymiliana Witolda	Teofila Edwarda	Alana Fortunaty Dominiki	Teresy Jadwigi

^{pn} 16	^{wt} 17	^{śr} 18	^{cz} 19	^{pt} 20	^{so} 21	nd 22
Cawła Ambrożego	Lucyny Małgorzaty	Łukasza Juliana	Ziemowita Piotra	Felicjana Ireny	Celiny Urszuli	Filipa Kordiana

^{pn} 23	^{wt} 24	^{śr} 25	^{cz} 26	^{pt} 27	^{so} 28	nd 29
Marleny Seweryna	Arety Alojzego Marcina	Darii Kryspina Ingi	Lucjana Dymitra	Iwony Manfreda	Szymona Tadeusza	Narcyza Wioletty Teodora

^{pn} 30	^{wt} 31	1	2	3	4	5
Przemysława Edmunda	Augusty Antonina					

JÓZEF SZERMENTOWSKI (1833–1876)
Wspomnienia, [Paryż] 1865 r.
w zbiorach Muzeum Narodowego w Kielcach
olej na płótnie, 50,3 cm x 65 cm
fot. Paweł Suchanek

Szermentowski 2023

30		31		śr 1 Wszystkich Świętych Andrzeja Seweryna		cz 2 Jerzego Bohdana		pt 3 Sylvii Huberta		so 4 Karola Olgirda		nd 5 Elżbiety Sławomira		pn 6 Melaniasza Leonarda		wt 7 Florentego Antoniego		śr 8 Godfryda Klaudiusza		cz 9 Teodora Ursyna		pt 10 Andrzeja Leny		so 11 Narodowe Święto Niepodległości Anastazji Marcina		nd 12 Witolda Renaty											
pn 13 Liwii Stanisławy Stanisława		wt 14 Wawrzyńca Agaty		śr 15 Leopolda Alberta		cz 16 Edmunda Marka		pt 17 Salomei Grzegorza Hugona		so 18 Romana Tomasza		nd 19 Elżbiety Seweryna		pn 20 Rafała Feliksa		wt 21 Konrada Rufusa Janusza		śr 22 Cecylii Marka		cz 23 Klemensa Adeli Felicyty		pt 24 Floryna Jana Walentego		so 25 Erazma Katarzyny		nd 26 Konrada Leonarda		pn 27 Waleriana Wirgiliusza		wt 28 Jakuba Zdzisława		śr 29 Saturnina Błażeja		cz 30 Fryderyka Andrzeja		1	

Grudzień

JÓZEF SZERMENTOWSKI (1833–1876)
Święta Rodzina, 1851 r.
w zbiorach Muzeum Narodowego w Kielcach
olej na płótnie, 41 cm x 27,8 cm
fot. Paweł Suchanek

Szermentowski 2023

	pt	so	nd
27	1	2	3
	Natalii Blanki Eligiusza	Pauliny Rafała Balbiny	Franciszka Ksawerego

pn	wt	śr	cz	pt	so	nd
4	5	6	7	8	9	10
Barbary Krystiana	Saby Krystyny	Angeliki Mikołaja	Ambrożego Marcina	Marii Romaryka	Wiesława Leokadii	Julii Menasa

pn	wt	śr	cz	pt	so	nd
11	12	13	14	15	16	17
Waldemara Daniela Artura	Adelajdy Aleksandra	Łucji Otylii	Noemi Izydora	Celiny Waleriana	Aliny Euzebiusza Zdziesławy	Floriany Łazarza

pn	wt	śr	cz	pt	so	nd
18	19	20	21	22	23	24
Bogusława Gracjana	Urbana Dariusza	Dominiki Makarego	Piotra Tomasza	Judyty Zenona Honoraty	Sławomiry Wiktorii	Wigilia Bożego Narodzenia Adama Ewy

pn	wt	śr	cz	pt	so	nd
24	26	27	28	29	30	31
Bożego Narodzenia Eugenii Mateusza	Bożego Narodzenia Szczepana Dionizego	Fabioli Zanety Jana	Antoniego Teofila	Tomasza Dominiki	Anizji Eugeniusza	Sylwestra Sylwestry Melanii